

NIEUWE AANWINST

Dubbelportret van de kinderen Mees

Jacob Spoel
1850. Olieverf op doek,
118 x 90 cm
Bijdrage: € 1.482
MUSEUM ROTTERDAM

Aangekocht in 2021 met steun
van de Vereniging Rembrandt
en de Stichting Vrienden van
Museum Rotterdam.

Dubbel dubbelportret

Museum Rotterdam is momenteel in transitie. Alleen de WOII-opstelling aan de Coolhaven is open voor publiek. Er wordt druk gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe stadsmuseale functie in Rotterdam.

In 2021 kocht Museum Rotterdam een portret van Jacob Spoel met daarop twee kinderen uit het eerste huwelijk van de vooraanstaande Rotterdamse bankier Rudolf Mees. Het schilderij complementeert een dubbelportret van dezelfde kinderen dat zich al in de collectie van het museum bevond. Een set gelijktijdig gemaakte, maar onderling afwijkende dubbelportretten door dezelfde schilder uit hetzelfde jaar is uiterst zeldzaam. De ontknoping van de toedracht is te vinden in een brief in het familiearchief Mees.

Eerst even terug in de tijd. In 2012 ontving Museum Rotterdam uit een schenking een portret van de bijna vijfjarige Rudolf Adriaan en zijn driejarige zusje Anna Jacoba, gemaakt door Jacob Spoel (1820-1868). De kinderen spelen hierop met een blokkenpuzzel. De bankiersfamilie Mees was recent in het nieuws omdat uit onderzoek naar het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam is gebleken dat zij heeft geïnvesteerd in ondernemingen die ook actief waren in de slavernij. Aan de andere kant zaten verschillende leden van de familie, onder wie Rudolf Mees – de grootvader van de geportretteerde kinderen –, in het Rotterdamse antislavernijcomité.

Een gelukkig huwelijk

Vader Rudolf Mees verloor zijn vrouw Clasina Catharina Mees (een achternicht) in 1847, zeven maanden na de geboorte van Anna. In de overlijdensadvertentie spreekt hij van de ‘allergelukkigste Echtverbindtenis’ met Clasina, die hem twee kinderen naliet.¹ Vlak voor zijn tweede huwelijk, op 14 augustus 1850 met Machtilda Vink, gaf hij aan Jacob Spoel, op dat moment een van de belangrijkste Rotterdamse portrettisten van de elite, de opdracht voor dit portret van zijn twee kinderen.

In mei 2021 bleek er tot verrassing van het museum dat er nóg een door Jacob Spoel gemaakt dubbelportret van deze kinderen uit 1850 bestond, dat op een Haagse veiling werd aangeboden. De schilderijen zijn even groot en ook de lijsten met in de bovenhoeken een sierlijke

‘M’ – van Mees – zijn identiek. Dit keer hebben Rudolf en Anna zich samen teruggetrokken op een balkon waar de bladeren van een wijnrank speels naar binnen piepen. Anna is weer in smetteloos wit gekleed en Rudolf draagt ook hier zijn rood-groen geruite outfit. In alles ademt de voorstelling de sfeer van welvarendheid; het rommelige hoopje ietwat gehavend speelgoed op de vloer heeft iets authentieks en verstoort het idyllische tafereel niet.²

‘Tante Mie’

Maar waarom liet Mees twee dubbelportretten van zijn kinderen maken? Het antwoord is onlangs gevonden in een brief van zijn kleinzoon Rudolf Mees, die met zijn achterneef mr Willem Mees over ‘familieaangelegenheden’ correspondeert.³ Op 1 december 1942 schrijft hij dat het portret op ‘de veranda’ – de nieuwe aanwinst – de eerste versie was die zijn grootvader in de zomer van 1850 liet maken. Meteen daarna liet zijn grootvader ook voor zijn zus Maria, ook wel ‘tante Mie’ genoemd, een portret maken. Want, zo schrijft hij, zij had in de periode dat haar broer weduwnaar was het huishouden gedaan en gezorgd voor de kinderen ‘op wie zij erg gesteld was’. Het tweede schilderij is dus dat waarop de kinderen met de blokkenpuzzel spelen.

Kleinzoon Rudolf Mees schrijft ook dat hij na het overlijden van zijn moeder Anna Pijnappel in 1915 het eerste portret kreeg. Zijn vader, de kleine Rudolf op het schilderij, was al in 1885 overleden, maar het verhaal bleef gelukkig in de familie

Dubbelportret van de kinderen Mees

Jacob Spoel
1850. Olieverf op doek,
118 x 90 cm
MUSEUM ROTTERDAM
Geschonken in 2012.

bewaard. En dankzij de brief weten we dat de twee dubbelportretten nu niet zijn *herenigd*, maar *verenigd*. \

Liesbeth van der Zeeuw
Conservator Museum Rotterdam

Noten

1. *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 20 december 1847.

2. De blokkenpuzzel met de afbeelding van de kathedraal van Reims waarmee de

kinderen op de andere versie spelen, is bewaard en hoorde bij de schenking in 2012. Of ook het speelgoed op het recent aangekochte portret is bewaard, is niet bekend. Museum Rotterdam

heeft voorbeelden van vergelijkbaar speelgoed in de collectie.

3. Stadsarchief Rotterdam, Familiearchief Mees nr. 39, inventarisnummer 12.